

ΕΘΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΛΕΓΧΟΥ ΖΩΟΤΡΟΦΩΝ ΕΤΟΥΣ 2013

1) Νομοθετικό πλαίσιο

Η νέα Εθνική και Κοινοτική νομοθεσία περιλαμβάνει:

- τον Καν (ΕΕ) 278/2012 για τροποποίηση του Καν (ΕΚ) 152/2009 όσον αφορά τον προσδιορισμό των επιπέδων των διοξινών και των πολυχλωριωμένων διφαινυλίων.
- τον Καν (ΕΕ) 996/2012 για την επιβολή ειδικών όρων που διέπουν την εισαγωγή ζωοτροφών και τροφίμων καταγωγής ή προέλευσης Ιαπωνίας μετά το ατύχημα στον πυρηνικό σταθμό της Φουκοσίμα.
- τον Καν (ΕΕ) 225/2012 για την τροποποίηση του παραρτήματος II του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 183/2005 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την έγκριση εγκαταστάσεων που διαθέτουν στην αγορά, για χρήση στις ζωοτροφές, προϊόντα με βάση φυτικά έλαια και αναμειγμένα λίπη και σχετικά με τις ειδικές απαιτήσεις για την παραγωγή, την αποθήκευση, τη μεταφορά και τον έλεγχο της παρουσίας διοξινών στα έλαια, τα λίπη και τα προϊόντα που παράγονται από αυτά
- τον Καν (ΕΕ) 51/2013 για τροποποίηση του Καν (ΕΚ) 152/2009 όσον αφορά τις μεθόδους ανάλυσης για τον προσδιορισμό συστατικών ζωικής προέλευσης με σκοπό τον επίσημο έλεγχο των ζωοτροφών.
- τον Καν (ΕΕ) 56/2013 για την τροποποίηση των παραρτημάτων I και IV του Καν (ΕΚ) 999/2001 για τη θέσπιση κανόνων πρόληψης, καταπολέμησης και εξάλειψης ορισμένων μεταδοτικών σπογγωδών εγκεφαλοπαθειών.
- τον Καν (ΕΕ) 68/2013 για τον κατάλογο πρώτων υλών ζωοτροφών. Καταργείται ο Καν (ΕΕ) 575/2011.

Επισημαίνεται ότι η νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και η εθνική νομοθεσία που αφορά τις ζωοτροφές βρίσκεται αναρτημένη στην παρακάτω ιστοσελίδα:

<http://www.minagric.gr/index.php/el/for-farmer-2/animal-production/zootrofes>

2) Δειγματοληπτικοί φυσικοί έλεγχοι

Στα πλαίσια καλύτερης παρακολούθησης και συντονισμού του Εθνικού Προγράμματος Ελέγχου, θα ακολουθηθεί η παρακάτω διαδικασία:

Τα δείγματα αποστέλλονται στο ΕΕΚΥΖ στην αρμοδιότητα του οποίου ανήκει η Περιφερειακή Ενότητα σύμφωνα με τις καθορισθείσες περιοχές ευθύνης των ΕΕΚΥΖ που αναφέρονται στο άρθρο 8 της ΚΥΑ 323306/2007 (ΦΕΚ 1881/τ. Β'/14.09.2007).

Εξαιρέση στον παραπάνω κανόνα αποτελούν:

- τα δείγματα για αφλατοξίνη Β1, γκοσυπόλη και ζωικό λίπος, όπου αποστέλλονται στο ΕΕΚΥΖ Λυκόβρυσης, το οποίο αποτελεί το μόνο διαπιστευμένο Εργαστήριο Ελέγχου Κυκλοφορίας Ζωοτροφών για τις αναλύσεις αυτές
- τα δείγματα για Fe και Mn, όπου αποστέλλονται στο ΕΕΚΥΖ Θεσσαλονίκης που είναι το μόνο διαπιστευμένο Εργαστήριο Ελέγχου Κυκλοφορίας Ζωοτροφών για τις αναλύσεις αυτές

- τα δείγματα για ΜΖΠ και τα δείγματα από προμίγματα και σύνθετες ζωοτροφές για όλα τα είδη ζώων προκειμένου να προσδιοριστούν τα επίπεδα χαλκού (Cu) και ψευδαργύρου (Zn) που λαμβάνονται από περιοχές ευθύνης του ΕΕΚΥΖ Λάρισας αποστέλλονται στο ΕΕΚΥΖ Λυκόβρυσης.

Για τις αναλύσεις εκείνες για τις οποίες τα ΕΕΚΥΖ δεν έχουν ακόμα διαπιστευτεί και πραγματοποιούνται σε πιστοποιημένα ιδιωτικά εργαστήρια, τα ΕΕΚΥΖ έχουν την ευθύνη διατήρησης στατιστικών στοιχείων για τα δείγματα που έχουν αποσταλεί προκειμένου να μην γίνει υπέρβαση του μέγιστου αριθμού των δειγμάτων που είναι δυνατόν να αναλυθούν, σύμφωνα με τις συμβάσεις που έχουν υπογραφεί με τα εν λόγω εργαστήρια.

Τα δείγματα που αποστέλλονται με πρακτικό δειγματοληψίας εντός του 2013 λογίζονται ως δείγματα του εθνικού προγράμματος ελέγχου του 2013 και όχι προηγούμενου ή επόμενου έτους.

Με ευθύνη των ΕΕΚΥΖ, τα δείγματα δεν αποστέλλονται όλα μαζί την ίδια χρονική περίοδο αλλά με μια ομοιόμορφη κατανομή μέσα στον χρόνο. Επίσης, σε περιπτώσεις όπου απαιτείται η συνεπικύρωση των ελέγχων που πραγματοποιούν οι επόπτες κυκλοφορίας ζωοτροφών μιας Περιφερειακής Ενότητας από το ΕΕΚΥΖ στην περιοχή ευθύνης του οποίου ανήκει η συγκεκριμένη Περιφερειακή Ενότητα, οι επόπτες των ΕΕΚΥΖ μεριμνούν για τον σκοπό αυτό.

3) Κατανομή των δειγμάτων

- Σήμανση: 350 δείγματα
- Μεταποιημένες ζωικές πρωτεΐνες: 250 δείγματα
- Γκοστυπόλη: 20 δείγματα
- Γενετικά τροποποιημένοι οργανισμοί (ΓΤΟ): 45 δείγματα
- Μυκοτοξίνες:
 - 50 δείγματα για αφλατοξίνη Β1,
 - 40 δείγματα για προσδιορισμό ωχρατοξίνης Α, ζεαραλενόνης, δεσοξυουβαλενόνης, Τ-2 και Η-Τ2 και φουμονισινών
- Βαρέα μέταλλα: 45 δείγματα
- Υπολείμματα φυτοφαρμάκων: 40 δείγματα
- Ζωικό λίπος: 10 δείγματα
- Πρόσθετες ύλες: 135 δείγματα εκ των οποίων:
 - 30 δείγματα για επιτρεπόμενες πρόσθετες ύλες της κατηγορίας των κοκκιδιοστατικών,
 - 35 αφορούν δείγματα για να εντοπισθεί παράνομη χρήση αντιβιοτικών ή αυξητικών παραγόντων
 - 60 δείγματα από σύνθετες ζωοτροφές και προμίγματα για χοίρους, πτηνά και πρόβατα προκειμένου να προσδιοριστούν τα επίπεδα χαλκού (Cu) και ψευδαργύρου (Zn)

- 10 δείγματα από σύνθετες ζωοτροφές για χοίρους και πτηνά προκειμένου να προσδιοριστούν τα επίπεδα σιδήρου και μαγγανίου (Fe, Mn)
- Διοξίνες/PCBs: 60 δείγματα

4) Παρατηρήσεις

➤ **ΓΤΟ:** οι ζωοτροφές από τις οποίες λαμβάνεται δείγμα δεν πρέπει να φέρουν επισήμανση για παρουσία γενετικής τροποποίησης και επίσης δεν λαμβάνονται δείγματα από μονάδες που παράγουν ζωοτροφές αποκλειστικά για ιδιοκατανάλωση.

Μεταποιημένες ζωικές πρωτεΐνες (ΜΖΠ): πλέον επιτρέπεται σε ζώα υδατοκαλλιέργειας η χρήση μεταποιημένων ζωικών πρωτεϊνών που προέρχονται από μη μηρυκαστικά. Επίσης, κατοχυρώθηκε η μέθοδος της PCR ως μέθοδος ανάλυσης, η οποία καθιστά εφικτό τον καθορισμό της ταξινομικής ομάδας των συστατικών ζωικής προέλευσης, δηλαδή από ποιο είδος ζώου προέρχονται αυτά. Συνεπώς, με την εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΕ) 56/2013 τον προσεχή Ιούνιο, οι **ιχθυοτροφές** που στην επισήμανσή τους αναφέρεται η χρήση ΜΖΠ προέλευσης μη μηρυκαστικών θα αποστέλλονται στο ΕΕΚΥΖ Θεσσαλονίκης προκειμένου να γίνεται ταυτοποίηση του είδους του ζώου από το οποίο προέρχονται τα ζωικά συστατικά με τη χρήση της μεθόδου PCR. Κατά τα λοιπά, θα τηρείται η αποστολή δειγμάτων γενικά για ΜΖΠ στα ΕΕΚΥΖ Λυκόβρυσης και Θεσσαλονίκης σύμφωνα με την παράγραφο 2 του παρόντος.

➤ **Αδιάλυτες προσμείξεις σε ζωικά λίπη:** η ανάλυση για αδιάλυτες προσμείξεις πραγματοποιείται σύμφωνα με τον Καν 142/2011. Η δειγματοληψία θα γίνεται από δοχεία ή δεξαμενές που περιέχουν προϊόν που προορίζεται για παραγωγικά ζώα και όχι για βιοντήζελ ή για κατοικίδια. Το ζωικό λίπος θα πρέπει απαραίτητα να βρίσκεται σε ρευστή κατάσταση (π.χ. με ήπια θέρμανση) και να είναι ομογενοποιημένο (π.χ. με έντονη ανακίνηση).

➤ **Αφλατοξίνη Β1:** ο αριθμός των τελικών δειγμάτων κυμαίνεται από ένα έως τέσσερα. Λόγω της μη ομοιόμορφης κατανομής της αφλατοξίνης Β1 και γενικά των μυκοτοξινών, θα πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή: α) κατά την ομογενοποίηση των ολικών δειγμάτων, πριν τη μείωσή τους και την παρασκευή των τελικών δειγμάτων, β) στην άμεση και χωρίς καθυστέρηση αποστολή των δειγμάτων στα εργαστήρια και γ) στη φύλαξη των αντιδειγμάτων σε συνθήκες κατάψυξης από τους ενδιαφερόμενους.

➤ **Καταργημένες πρόσθετες ύλες-αντιβιοτικά:** δεν λαμβάνονται δείγματα από φαρμακώχες ζωοτροφές που ούτως ή άλλως περιέχουν αντιβιοτικά για θεραπευτικούς σκοπούς.

➤ **Πρόσθετες / κοκκιδιοστατικά:** Τα κοκκιδιοστατικά είναι εγκεκριμένα για χρήση κυρίως στα κοτόπουλα για πάχυνση, στις όρνιθες ωτοκίας, στις γαλοπούλες, στις πουλάδες αναπαραγωγής, στα κουνέλια αναπαραγωγής, στα κουνέλια για πάχυνση και στις φραγκόκοτες. Κάθε κοκκιδιοστατικό είναι εγκεκριμένο για χρήση σε συγκεκριμένα είδη ζώων εκ των προαναφερθέντων. Επιπρόσθετα είναι εγκεκριμένα για χρήση αναφορικά με συγκεκριμένα μέγιστα όρια ηλικίας των ζώων, με

συγκεκριμένη ελάχιστη ή/και μέγιστη δοσολογία, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις προβλέπονται και χρόνοι αναμονής προ της σφαγής των ζώων. Μόνο εφόσον είναι διαθέσιμα τα στοιχεία αυτά μπορεί να διαπιστωθεί τόσο η νόμιμη όσο και η ασφαλής χρήση των κοκκιδιοστατικών.

Συνεπώς, κατά τη δειγματοληψία απαιτείται η συγκέντρωση από πλευράς των εποπτών των ακόλουθων πληροφοριών:

i) σε ποιο στάδιο της εκτροφής βρίσκονται τα ζώα στα οποία πραγματοποιείται η δειγματοληψία (ηλικία σε εβδομάδες, χρόνος έως και τη σφαγή τους)

ii) εάν γίνεται χρήση κοκκιδιοστατικού στη ζωτροφή των εν λόγω ζώων και εφόσον γίνεται, ποιο είναι το εμπορικό σκεύασμα/δραστική ουσία το οποίο χρησιμοποιείται στην εκτροφή.

iii) επιπρόσθετα, στην περίπτωση ενσωμάτωσης κοκκιδιοστατικού στην πλήρη ζωτροφή μέσω προμίγματος, θα πρέπει να λαμβάνεται κατά την ίδια δειγματοληψία, δείγμα από σφραγισμένο σακί προμίγματος ίδιας παρτίδας με αυτό που χρησιμοποιήθηκε για την παρασκευή της πλήρους ζωτροφής.

Οι πληροφορίες αυτές θα πρέπει να αναγράφονται στην έκθεση ελέγχου.

Τέλος, επισημαίνεται ότι στις περιπτώσεις βιομηχανιών ζωτροφών που διαθέτουν έγκριση για χρήση κοκκιδιοστατικού μπορεί να διενεργείται δειγματοληψία σε ζωτροφές που παράγονται χωρίς χρήση κοκκιδιοστατικού (ανεξαρτήτως για ποιο είδος ζώου προορίζεται) αμέσως μετά την παραγωγή ζωτροφής με χρήση κοκκιδιοστατικού, προκειμένου να διαπιστωθεί πιθανή επιμόλυνση.

➤ **Πρόσθετες / χαλκός, ψευδάργυρος, σίδηρος και μαγγάνιο:** Κατά τη δειγματοληψία:

i) στην περίπτωση πλήρους ζωτροφής (ή σύνθετης ζωτροφής προς κατανάλωση στην περίπτωση μηρυκαστικών) εκτός από το δείγμα αλλά και την ετικέτα της ζωτροφής πρέπει να λαμβάνεται και δείγμα από σφραγισμένο σακί του προμίγματος ή της ανόργανης συμπληρωματικής ζωτροφής ίδιας παρτίδας με αυτό που χρησιμοποιήθηκε για την παραγωγή της σύνθετης

ii) στην περίπτωση ανόργανης συμπληρωματικής ζωτροφής εκτός από την ετικέτα της ζωτροφής πρέπει να λαμβάνεται και δείγμα από σφραγισμένο σακί του προμίγματος ίδιας παρτίδας με αυτό που χρησιμοποιήθηκε για την παραγωγή της.

Σημειώνεται ότι τα όρια για τον χαλκό, τον ψευδάργυρο, το σίδηρο και το μαγγάνιο αναφέρονται στον Καν (ΕΚ) 1334/2003 «για την τροποποίηση των όρων έγκρισης ορισμένων πρόσθετων υλών που ανήκουν στην ομάδα των ιχνοστοιχείων και οι οποίες χρησιμοποιούνται στις ζωτροφές». Επιπρόσθετα, για κάθε συγκεκριμένη μορφή της πρόσθετης ύλης καθορίζονται στην άδεια έγκρισής της οι συγκεκριμένοι όροι χρήσης της.

Κατά τα λοιπά, ισχύουν τα κριτήρια κατηγοριοποίησης των κινδύνων και δειγματοληψίας για ΜΖΠ, καθώς και η ανάλυση κινδύνου για τις επιθεωρήσεις (όπως αναφέρεται στο Εθνικό πρόγραμμα έτους 2011).

Τέλος, επισημαίνεται η ανάγκη της πιστής εφαρμογής των προβλεπομένων στο πρόγραμμα ενεργειών και η σχετική άμεση ενημέρωση της Κεντρικής Αρμόδιας Αρχής Ελέγχου (Δ/ση Εισροών Ζωικής Παραγωγής)